VALTIOVARAINVALIOKUNNAN SIVISTYS- JA TIEDEJAOSTOLLE

Asia: HE 146/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022

Kopiosto ja sen osana toimiva Audiovisuaalisen kulttuurin edistämiskeskus AVEK kiittävät mahdollisuudesta tulla kuulluksi.

- Yksityisen kopioinnin hyvitys av-teosten ja muille oikeudenhaltijoille tulee vakiinnuttaa 11 miljoonaan euroon. Vastaava linjaus on tehty parlamentaarisesti tekijänoikeuslaissa säädetyn lainauskorvauksen osalta. Yksityisen kopioinnin hyvityksen järjestäminen on tekijänoikeuslakiin sisältyvä velvoite.

- Valtion budjetista maksettava 11 miljoonan euron korvaustaso on vakiintunut ja se pitää säilyttää tällä tasolla vähintään niin kauan kuin hyvitystä koskeva järjestelmä tekijänoikeuslaissa pysyy nykyisenä.

- Hallitusohjelmaan sisältyvää kirjausta ja sen myötä hyvitysmaksujärjestelmän uudistamista ei suurella todennäköisyydellä tulla toteuttamaan tämän hallituskauden aikana. Asiaan liittyvää valmistelutyötä ei ole aloitettu opetus- ja kulttuuriministeriössä.

- Yksityisen kopioinnin määrä, jota tutkitaan vuosittain, ei ole muuttunut olennaisesti viimeisien vuosien aikana.

- Yksityisestä kopioinnista aiheutuu haittaa tekijöille, kustantajille, esiintyville taiteilijoille ja muille oikeudenhaltijoille. Haitan merkitys korostuu, kun teoksia pystytään kopiomaan digitaalisessa muodossa rajattomasti ja ilman kopion laadussa tapahtuvaa heikkenemistä kuten aiemmin tapahtui analogisten kopioiden osalta.

- Voittoa tavoittelematon tekijänoikeusjärjestö Kopiosto jakaa av-tekijöille yksityisen kopioinnin hyvitysvaroja henkilökohtaisina korvauksina. Kopioston osana toimiva AVEK huolehtii välillisten eli av-alan edistämistoimintaa tukevien hyvitysvarojen jakamisesta.

Kansalaisten harjoittama yksityinen kopiointi on vuodesta 2015 alkaen hyvitetty kopioitujen aineistojen oikeudenhaltijoille valtion talousarvioon sisältyvällä 11 miljoonan euron määrärahalla. Nykyinen velvoite hyvityksen järjestämiseen perustuu tekijänoikeuslakiin, johon se on tullut EU:n tietoyhteiskuntadirektiivin edellyttämänä. Vuotta 2015 ennen hyvitys järjestettiin kasetti- ja laitemaksuna.

Nykyinen tapa, jossa hyvitysvaroja jaetaan sekä henkilökohtaisina että välillisinä korvauksina, on toimiva, hallinnollisesti yksinkertainen ja oikeudenhaltijoita sekä koko yhteiskuntaa hyödyttävä.

Yksityinen kopiointi on säilynyt samassa suuruusluokassa (257–295 miljoonaa kopiota) vuodesta 2017 asti. Hyvitys kopioinnista on hallituksen ja eduskunnan päätöksillä tosiasiallisesti vakiinnutettu 11 miljoonan euron tasolle.

Digiaikana kopioinnin aiheuttama haitta on aiempaa suurempi, koska kopioitavat tiedostot ovat samoja tuotteita, joita kuluttajat ostavat ja striimaavat verkkopalveluista. Taloustutkimuksen mukaan yksityisen kopioinnin aiheuttama laskennallinen haitta (myynti- ja striimaustulojen alenemisena) vuonna 2017 oli 32–44 miljoonaa euroa.

Vaikka 11 miljoonan euron hyvitys korvaa kopioinnin aiheuttamasta haitasta vain 25–34 %, valtiovarainministeriö on useampaan otteeseen esittänyt, että hyvitystä leikattaisiin 4 miljoonalla eurolla. Hyvityksen leikkaaminen nykytasolta 7 miljoonan euron tasolle vahingoittaisi oikeudenhaltijoita ja kulttuurialaa kahta kautta:

1. Kopioston kautta jaettavat henkilökohtaiset korvaukset av-tekijöille pienenisivät 36,4 %
2. AVEKin määrärahat supistuisivat 36,4 % sillä käytännön seurauksella, että erilaisille tapahtumille, hankkeille ja projekteille annettava tuki neljässä tapauksessa kymmenestä lakkaisi.

Yksityisen kopioinnin laajuus on vakiintunut ja sen aiheuttama haitta tiedetään. **Tästä syystä yksityisen kopioinnin hyvitys nykyisten teoslajien oikeudenhaltijoille tulee vakiinnuttaa 11 miljoonaan euroon vastaavasti kuin on linjattu lainauskorvausten tason osalta.**

Henkilökohtaisia korvauksia tv-ohjelmien tekijöille ja AVEKilta tukea audiovisuaaliselle alalle

Henkilökohtaiset korvaukset av-tekijöille ovat korvausta tekijänoikeuslain tarkoittamasta haitasta ts. siitä, että jokainen kansalainen saa kopioida julkistettuja teoksia omaa käyttöään varten. Haittaa aiheutuu siitä tekijänoikeuskorvausten menetyksestä, jota muuten av-tekijät saisivat, ellei yksityisen kopioinnin oikeutta olisi tekijänoikeuslaissa. Hyvityksenä av-tekijöille maksettavat korvaukset ovat tärkeä osa av-tekijöiden tekijänoikeustuloa, ja niillä on suuri taloudellinen merkitys monille av-alan tekijälle.

Audiovisuaalisen kulttuurin alueella tekijänoikeusjärjestö Kopiosto siis tilittää henkilökohtaiset korvaukset av-tekijöille ja AVEK osana Kopiostoa huolehtii välillisen korvauksen jakamisesta hakemusten perusteella hakijoille.

Välillisen hyvityskorvauksen jakajalle AVEKlle yksityisen kopioinnin hyvitys on sen toiminnan kivijalka. Alalle on elintärkeää tietää, että AVEKilla on jatkuvuutta.

AVEKin myöntämä tuki luo uusia kotimaisia av-teoksia, tuo lisää tekijöitä alalle, takaa jatkuvuutta tekijöiden työlle, huolehtii hyvitystä kerryttäneiden tekijöiden täydennyskoulutuksesta ja kansainvälistymisestä sekä mahdollistaa tapahtumien ja festivaalien järjestämistä. AVEK pyrkii työllään löytämään niitä suuntia, joissa uudet innovaatiot av-kulttuurin alueella voivat olla.

Media-ala on murroksessa, jota korona kiihdytti. AVEKin rooli muuttuvassa toimintaympäristössä on tärkeä. Pidämme yllä jatkuvuutta, mutta voimme myös rohkaista uusien mahdollisuuksien löytämistä, auttaa niihin pääsemistä.

AVEKin tukien työllistävä vaikutus on aivan suora. Audiovisuaalinen ala työvoimavaltaisena palauttaa tukieurot veroina usein jo tuotannon aikana.

Av-kulttuuri, kuten muutkin luovat alat, on jo lähtökohtaisesti monialainen. Luovan alan osaajien lisäksi se työllistää myös muita aloja sekä suoraan tuotannoissa, esimerkiksi ruokapalvelujen muodossa, että välillisesti, kuten kuljetus- ja majoituspalvelujen osalta. Alan kasvupotentiaali on huikea, mutta pandemian ajan menetykset etenkin levityksen osalta tulevat vaikuttamaan vielä useita vuosia eteenpäin. Jälleenrakennus vie aikaa ja vaatii tukea kaikille osa-alueille: tuotantoon, levitykseen ja kansainvälistymiseen. Tukien jatko ja kohdentuminen kotimaiseen tuotantoon pitää varmistaa.

Kopiosto ja sen osana toimiva AVEK tukevat myös Luovan työn tekijät ja yrittäjät ry:n lausuntoa, ja yhtyvät sen lausumaan sekä yksityisen kopioinnin hyvityksestä että työttömyyspäivärahan sovittelusta tekijänoikeuskorvausten perusteella.

Helsingissä 16.11.2021

Valtteri Niiranen
Toimitusjohtaja, Kopiosto

Ulla Simonen
Johtaja, AVEK

Lisätietoja:
Kopioston toimitusjohtaja Valtteri Niiranen | valtteri.niiranen@kopiosto.fi | 040 024 5008
AVEKin johtaja Ulla Simonen | ulla.simonen@avek.kopiosto.fi | 044 790 0344

Kopiosto mahdollistaa tekijänoikeuden suojaamien julkaisujen ja audiovisuaalisten teosten vaivattoman ja vastuullisen käytön.
Samalla se varmistaa, että luovan alan ammattilaiset saavat heille kuuluvat korvaukset teostensa käytöstä.
Olemme Suomen luovaa alaa kattavimmin edustava tekijänoikeusjärjestö. www.kopiosto.fi